

RETALLADES EDUCATIVES A L'ESTAT ESPANYOL: UNA CRISI AMB INTERESSOS

Salvador Benavent,

coordinació d'Acció Sindical a la Confederació d'STEs-i

Tal com ocorre en l'àmbit global, l'actual crisi econòmica està imprimint a l'Estat espanyol una dinàmica de retallades socials, entre les quals se situen les educatives, seguint el dictat dels interessos neoliberals i les exigències dels mercats financers, autèntics responsables de l'actual conjuntura. En el nostre cas, cal tenir en compte que les competències i els recursos financers que atenen l'educació depenen fonamentalment de les comunitats autònomes, però tampoc no convé oblidar que les directrius estatals, que per tant són comunes per a tots els territoris, també incideixen en aspectes tan importants com la jubilació del professorat, la renovació de les plantilles docents o el seu sou. La Llei de Pressupostos Generals de l'Estat per a 2011 ha limitat la reposició d'efectius a un màxim del 30% de la taxa de jubilacions i ha consolidat la disminució dels sous en un 6,5% de mitjana, situació que amb tota seguretat es mantindrà per al pròxim any com a mínim. Aquesta disposició adquireix major gravetat, quan la jubilació anticipada del professorat prevista en l'actual legislació educativa, després de 25 anys d'aplicació no s'ha renovat. Igualment, les mesures per a disminuir el percentatge d'interinitat del professorat a nivells no superiors al 8%, segons requisits

de la Unió Europea, han quedat avortades sense aconseguir baixar del 13%, cosa que implica una precarietat laboral massa elevada que perjudica seriosament la qualitat del sistema públic d'ensenyament.

“...sinó que també retindrà el govern central, fet que fa témer una ampliació de la retallada educativa a la totalitat dels territoris...”

No obstant això, les iniciatives més preocupants s'estan portant a

terme a les comunitats autònomes, que gestionen el 93% dels recursos educatius. En el curs actual, ja s'observa de mitjana un minvament dels pressupostos educatius proper al 15%, retallades que amb tota seguretat s'incrementaran el 2012, segons es desprèn dels avanços pressupostaris que en aquests moments comencen a veure la llum. És significatiu que, almenys fins al present, no totes les administracions autonòmiques estan aplicant d'igual manera aquestes reduccions, cosa que dibuixa un mapa amb diferències notables entre territoris, desigualtat que atempta contra la igualtat d'oportunitats d'educació entre la població estudiantil. A més, és

simptomàtica l'orientació política de les administracions en la seva execució. Les primeres retallades educatives varen començar a aplicar-se a comunitats com Múrcia i el País Valencià, governades per la dreta –el Partit Popular– i al principi d'aquest curs s'han estès a altres del mateix signe polític, com Madrid, Castella-la Manxa, Galícia i Navarra, cosa que ha suposat la pèrdua d'uns 15.000 llocs de treball, increment de les ràtios per aula, eliminació de desdoblements, desatenció de la diversitat i de l'alumnat amb necessitats educatives especials, insuficiència d'oferta de Formació Professional i d'Educació Permanent d'Adults, infraestructures deficientes o obsoletes, falta de mitjans econòmics per a afrontar despeses bàsiques de manteniment, disminució d'ajudes a l'estudi, transport i menjador, sense oblidar l'abandó de la formació permanent del professorat.

En l'actualitat, i després de les eleccions, tant autonòmiques com generals, el Partit Popular no només s'ha imposat en la gairebé totalitat de les comunitats autònomes, sinó que també retindrà el govern central, fet que fa témer una ampliació de la retallada educativa a la totalitat dels territoris, a més d'un gir en la política educativa de l'Estat cap a posicions conservadores. De moment, només amb dades conegudes d'algunes comunitats autònomes, ja hi ha una reducció de 150 milions d'euros per a 2012. Per primera vegada en la nostra història recent, hi ha una caiguda de la inversió educativa respecte al PIB, passant en dos anys del 5,03% al 4,79%.

“Retallar en inversió educativa suposa dificultar l'equilibri entre el progrés econòmic i el social, cosa que ens abocarà a un major aprofundiment de la crisi, i mai a la seva superació.”

El camí iniciat per la dreta a l'Estat espanyol no es justifica només com un conjunt de mesures conduents a pal·liar la crisi econòmica. Les retallades s'estan aplicant únicament en l'educació pública, mentre que la privada-concertada no només no s'està veient afectada, sinó que fins i tot ix beneficiada amb exempcions fiscals o donacions de terrenys públics. El Partit Popular desoeix a consciència la comunitat educativa, cada vegada més mobilitzada davant les agressions que està rebent, i fa cas omís de les protestes del Consell Escolar de l'Estat o dels consells de la Unió Europea en el sentit que la crisi no es pot superar si no es reforça l'educació pública i s'augmenta la seva inversió. La dreta protegeix els seus interessos ideològics i els seus negocis, i ha trobat en la crisi el pretext ideal. Es tracta d'una clara aposta per un model educatiu concret, elitista, que menysprea la igualtat d'oportunitats, la diversitat lingüística dels territoris de l'Estat, el valor de la igualtat de gènere i de la laïcitat en l'ensenyament, relegant l'escola pública a un segon pla i a la precarietat. No és casual, per tant, el menyspreu que demostra al seu professorat.

Neoliberalisme i neoconservadurisme es donen la mà en benefici propi, per treure profit d'una crisi les causes de la qual en són responsables. Els guanys van més enllà de la mercantilització de l'educació. La crisi els serà rendible si s'afebleixen els drets socials i els laborals, i per a reforçar-ho, res més apropiat que injuriar i destruir una educació basada en la igualtat, respectuosa amb la diversitat, que forme l'alumnat –la societat del futur– amb sentit de la llibertat i de la solidaritat i que capacite per a l'enteniment crític de la realitat. La crisi els serà rendible si els dèficits educatius en els quals es pretén submergir la classe treballadora contribueixen a l'individualisme irracional, a la falta de consciència social i política, a la degradació de la democràcia i a la submissió de la ciutadania als dictats dels mercats, fragmentant la cohesió social i afeblint la capacitat de respostes organitzades davant les agressions del poder.

Així no sortirem de la crisi. Les mesures que s'estan adoptant són profundament injustes i preconitzen l'augment de la conflictivitat laboral i social. Les retallades en l'educació pública, a més, són la pitjor solució per a la preparació i el futur del nostre alumnat i augmentaran les seves dificultats per a la seva inserció laboral. Només l'educació pública ofereix garanties de control democràtic i d'independència respecte a les ideologies i als poders polítics i religiosos. Retallar en inversió educativa suposa dificultar l'equilibri entre el progrés econòmic i el social, cosa que ens abocarà a un major aprofundiment de la crisi, i mai a la seva superació. □